

Tilburg University

Onrust door seizoenschommelingen

de Quay, J.E.

Published in:
Maandschrift Economie

Publication date:
1938

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
de Quay, J. E. (1938). Onrust door seizoenschommelingen. *Maandschrift Economie*, 3(5), 228-231.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Onrust door seizoenschommelingen

door
Prof. Dr. J. E. DE QUAY

Industrieelen zijn vooral met dat deel van hun geest, waarmede zij koopman zijn, sterk ingesteld op de toestand van den dag. Al zet de zwaarmoedige van natuur zijn ge-laat in een extra sombere plooi bij de eerste en zwakste verslechtering, welke zich in prijs of orders voordoet, en al breidt de lichtzinnige de toring op grootsche wijze uit bij de eerste verbetering van de nering,..... toch treft men deze snelle reacties in de stemmingen bij vrijwel alle zaken-lieden aan. Hun gemoedstoestand is afgestemd op het heden.

Het is verklaarbaar, dat onder de scherpe, conjunctu-reele wijzigingen van de laatste jaren, met hun steeds voortgezette dalingen, deze stemmingen niet optimistischer zijn geworden; eveneens, dat de onzekere factoren — groot in aantal en verscheidenheid — die het economisch leven beheerschen, de rust niet hebben verhoogd.

De snelle wisseling in stemming, dansend langs een snelle golflijn van het „Himmelhoch jauchzend zum Tode betrübt“, heeft zelfs de uitdrukking „vertrouwenscrisis“ in omloop gebracht. Het karakteriseert de remmende wer-king, die er uitgaat van deze onrust en nervositeit.

In verband hiermede kan het dienstig zijn naast de groote conjunctuur-invloeden, en de daaruit voor elke be-drijfshuishouding voortspruitende schommelingen in omzet en prijzen, ook eens de aandacht te vestigen op de seizoen-invloeden om dan de daarin ontstane wijzigingen aan een korte analyse te onderwerpen. Het is wel niet mogelijk om met eenige zekerheid deze twee invloeden uiteen te halen, omdat de bedrijfsuitkomst steeds de resultante vormt. Indien men b.v. de bewegingen in de bedrijvigheid in de textielnijverheid aan de hand van het aantal gewerkte arbeidsuren over verschillende jaren vergelijkt, dan ver-toont 1937 een groote gelijkheid. Door seizoeninvloeden was een geringe drukte in het begin, en een groote drukte tegen het einde van het jaar normaal. Ziet men echter in

1937 een relatief hoog begin, dan mag men dit beschouwen als een gevolg van de devaluatie en de algeheele verbetering in de wereldconjunctuur; het relatief lage einde zal grootendeels te wijten zijn aan de verslechtering van den algemeenen toestand, de groote voorraden, de onzekerheid der prijsontwikkeling en dientengevolge het uitblijven van orders. Deze regelmatige bezetting vormt dus, omdat zij afwijkt van de normale seizoenschommeling, een bron van onrust.

Ondanks deze samenvloeiing van conjunctuur- en seizoen-invloeden zijn er toch eenige markante veranderingen in de seizoenschommelingen gekomen, waarop de aandacht mag worden gevestigd, temeer daar zij in de toekomst permanenter zullen zijn.

Allereerst zijn de schommelingen verschoven, meestal naar achteren toe, omdat men het plaatsnemen der orders meer dan voorheen tot het laatste oogenblik uitstelt. De oude seizoen-lijn is verlaten, en nog niet tot stilstand gekomen, zoodat ook de zuivere seizoenbewegingen op andere momenten en met andere intensiteiten optreden. Bovendien zijn de bewegingen scherper en de groote golven worden door heftige trillingen onderbroken. Als men b.v. de kwartaalcijfers beziet dan schijnt de bezetting constant, doch indien men de weekcijfers beschouwt, dan blijken groote verschillen te bestaan. Na een lang uitblijven van orders, ontstaat een plotselinge drukte. Alles moet in actie komen, volle bezetting, drie ploegen-systeem, enz. Na eenige weken knapt het ineens af.

De oorzaken van deze verschuivingen en onregelmatigheden zijn samengesteld. Wij willen trachten de belangrijkste aan te geven.

Allereerst zien wij de belemmering van den buitenland-schen handel, met name het verlies van den export. Daar de tijden, waarin binnen- en buitenlandsche behoeften zich voordoen, niet steeds samen vallen, kan een ten deele op export werkende industrie de seizoenen voor binnen- en buitenland langs elkaar laten loopen. Het verschil kan liggen in de ongelijktijdigheid van de behoefte bij den consument, maar evenzoo, wellicht nog meer, bij den han-

del. De bestellingen uit het buitenland vielen eerder, en vulden de gaten; de buitenlandsche orders werden vooral opgezocht voor stille perioden. Bij een eenzijdige oriëntatie op de binnenlandsche markt moet men seizoen-gevoeliger zijn. Ten aanzien van de import-belemmering ziet men iets dergelijks. Vooral het contingentteeringssysteem leidt tot een voorafgaand uitputten van de consumenten, in welke periode de eigen industrie weinig orders krijgt, waarop dan de tijd volgt, dat de buitenlandsche invoer is geblokkeerd en de eigen fabrieken de seizoen-top krijgen. Terecht heeft men daarom de toewijzingen in perioden gesplitst, meestal scherper dan den handel welgevallig was, doch dit heeft het euvel niet geheel en al geneutraliseerd.

Een tweede oorzaak is gelegen in de concentratie van de afnemers, met name de groot-winkelbedrijven en inkoopcombinaties, die een gedeeltelijk verdringen van den groothandel hebben bewerkstelligd. De groothandel moest een collectie samenstellen en daarna verdeelen. Dit proces kostte tijd en spreidde zich uit over een langere periode. Bovendien hield de groothandel meer voorraad, waardoor een buffer ontstond tusschen de naar constantheid strevende industrie en de onregelmatige consumptie. De afnemers-concentraties treden direct in contact met de producenten en kunnen dus later en abrupter bestellen, waarbij men moet bedenken, dat de relatief grootere orders van meer belang zijn voor den producent en derhalve tot grootere concessies leiden.

Een derde oorzaak is dan ook zeker een, door goede organisatie, op snelle en correcte levering ingestelde industrie. Bij gelijken prijs en qualiteit genieten toch bepaalde producenten regelmatig de voorkeur wegens de zgn. service, doch deze is alleen te bereiken bij een uitstekende organisatie. Door rationalisatie, met name ook door een goede planning, door de toepassing van moderne werkmethoden en door een nauwkeurige analyse van het arbeidssysteem, is men in staat in korten tijd een hooge productie te halen; de industrie is dus technisch en organisatorisch in staat deze stooten op te vangen, al betaalt zij zelf het gelag door een noodzakelijk daarop volgende stilte. Indien men hieraan toevoegt de vaak niet geringe overcapaciteit, dan wordt de mogelijkheid om in een korten

tijd in een groot deel der behoefte te voorzien, nog aanmerkelijk vergroot.

Tenslotte heeft de moderniseering van het verkeer-
wezen, in het bijzonder de ontwikkeling van het auto-
wezen, in niet geringe mate bijgedragen tot de genoemde
verschijnselen, omdat dit de snelle aantrekking van kleine
hoeveelheden tegen lage kosten mogelijk heeft gemaakt.

Men dient zich derhalve te realiseeren, dat de vaak
heftige bewegingen niet alleen door conjunctuur-invloeden
worden veroorzaakt. Uiteraard hebben de prijsverande-
ringen van het laatste jaar — eerst stijgend, daarna sterk
dalend — de grootste variaties gebracht in het verbruik
en in de voorradenpolitiek, en dus in de normale, zij het
ook onregelmatige bedrijvigheid. Doch door de genoemde
veranderingen in het voortbrengings- en verdeelingsappa-
raat zijn deze schommelingen ook mogelijk geworden. Het
remedie zal niet gelegen zijn in het herstel van een
vroegere toestand. Het euvel van de groote onregelmatig-
heden bij de productie is niet zoo groot, dat daarom een
andere handelspolitiek moet worden gevoerd, of dat een
concentratie van zelfstandige winkelbedrijven moet wor-
den geremd. De klok moet niet worden teruggezet; een
ander middel moet door onderling overleg ook in verti-
cale richting worden gezocht. Primair is, dat men zich de
oorzaken van de veranderingen in de seizoenschomme-
lingen realiseert en wat minder reageert op de gebeur-
tenissen van den dag. De evenwichtige Nederlandsche
zakenman zal zijn bedrijfsuitkomsten niet „in dagen”, doch
„in maanden”, of „in nog langere perioden” moeten
bezien.